

HISTÒRIES NATURALS

El cant dels bescantats

Marti Domínguez

“Dintre del món de les aus hi ha unes pobres bèsties avorrides de tothom, bescantades i odiades, perquè diuen que porten desgràcia i que són els ocells de la mort i del dimoni” escrivia Josep Maria de Sagarra. Entre aquests ocells de mal averany destaca especialment l’òliba,

pel costum que té de niar en els cementeris, i estamordir la població amb els seus crits aguts i escruixidors.

En algunes regions de França es pensava que les òlibes eren l’esperit de dones velles que havien mort fadrines, i que prolongaven el plany després del seu traspàs (encara es diu en molts llocs la “vieille chouette” per a designar una dona que ha envellit fadrina). En canvi, entre els nostres camperols circulava la quimera que l’òliba cometia l’acte sacríleg de beure’s l’oli de les llànties de les esglésies, fins l’extrem de ser coneguda en alguns indrets per “xuca-oli”. A Alcoi encara es pot sentir el refrany: “Uns fan l’òbila i altres es beuen l’oli”, per a significar que uns treballen i altres trauen profit.

“Fer l’òbila” pot semblar, als lectors, un macrotisme —una metàtesi— pròpia d’aquest país meridional. I, tanmateix, el nom de l’ocell prové de l’alemany gòtic *uwwila*, que

hauria originat la forma antiga *òbila*, que evolucionaria en Catalunya cap a òliba, per aquella creença popular de l’afecció de l’ocellot per l’oli. És una creença inaferrable, però que curiosament també està ben estesa a l’àrea castellana. Tot i que hi ha hagut qui ha volgut veure en el mot *lechuza* una etimologia relacionada amb l’oli (“*Dixose Lecytusa del nombre griego Lecytus, que significa aceituna, porque se bebe el azeite de las lámparas*”, RAE, 1732), el mot sembla tindre un origen absolutament diferent (del llatí *noctua*, oliba, i del espanyol *leche*, pel color blanc)... En qualsevol cas, molts autors sostenen que aquella afecció de l’ocellot per l’oli segurament és una fal·làcia inventada per algun sagristà malintencionat, que s’aprofitava de la ingenuïtat de la gent per a furta el combustible de la llàntia.

Siga com siga, el tema no està gens clar. Ara uns investigadors de Berna han demostrat que l’òliba, malgrat arrossegar la fama d’animal pocavergonya i gorrista, quan no de diabòlic i de mal presagi, és un animal d’una conducta digna d’encomi. Estudiant el comportament de les cries al niu, han descobert que aquestes mengen per un rigorós torn, i que quan una d’elles es queda sense aliment, les altres li cedeixen el lloc en el moment en què hi arriba de nou el progenitor amb una presa...

Amb una presa que pot ser un ratolinet, un moixó, una cuereta o, és clar!, un rajol d’oli beneït pel rector.

Com aconseguir les pel·lícules d'EL TEMPS

Subscriptors:

- Demanant-les per telèfon al 902 13 10 25 (o al 00 34 963 535 100 des de fora de l'Estat espanyol)

No subscriptors:

- Demanant-les al quiosc
- O bé retallant aquest anunci i enviant-lo a EL TEMPS (Av. Baró de Càrcer, 40. 46001 València) amb les vostres dades (nom, adreça i telèfon)

Preu: 800 ptes. per vídeo +375 ptes. de despeses de lliurament

